

Kontaktperson
Samhällsbyggnadsavdelningen
Enheten för samhällsplanering
Henrik Djerv
010-224 14 27
henrik.djerv@lansstyrelsen.se

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se
kerstin.gronman@regeringskansliet.se

Remiss avseende Klimatanpassningsutredningen SOU 2017:42
M2017/01407/K1

Länsstyrelsen Skånes remissvar

Avgränsningar av uppdraget

Länsstyrelsen Skåne konstaterar att det gjorts stora avgränsningar av utredningen i relation till det ursprungliga uppdraget vilket har gjort att till exempel kopplingen mellan stad och landsbygd inte tas i beaktande. Utredningen lämnar också många frågor kopplat till ansvarsfördelning och finansiering av klimatanpassningsarbetet obesvarade.

Nationell klimatanpassningsstrategi

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att en ny utredning bör tillsättas för att lämna förslag till en nationell strategi och nationell samordning. En ny utredning bör utreda de frågor kring ansvarsfördelning och finansiering som Klimatanpassningsutredningen inte hade förutsättningar för.

Myndighetsstrukturen

Länsstyrelsen Skåne tillstyrker förslaget om myndighetsstrukturen med Boverket som samordnare för dessa frågor. Samordningen bör dessutom ske med de länsstyrelser som är mest berörda av de olika sakfrågorna, t. ex Skåne vad gäller kusterosion och Västra Götaland avseende ras och skred. Länsstyrelsen föreslår också att SGU innefattas bland expertmyndigheterna eftersom frågorna i de flesta fall är beroende av SGU: s ingångsdata och analyser. Exempelvis är SGI:s arbete med stranderosion helt beroende av SGU vilket också kan exemplifieras med det goda samarbetet och resultatet av projekt Skånestrand.

Förslag på ändring 3 kap 5 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL

Länsstyrelsen Skåne tillstyrker förslaget och vill här lyfta fram att de skånska kommunerna redan idag arbetar med markens lämplighet i översiktsplaneringen, med hänsyn till risk för översvämning och erosion, med stöd av 2 kap 5 § PBL. Förslagen förändring innebär dock ett förtydligande och ett incitament för kommunerna att vara mer detaljerade avseende att ge vägledning i dessa frågor i översiktsplanen. Det är vidare naturligt att denna ändring införs i 3 kap 5 § PBL då övriga andra ingripandegrunder listas här. Som Länsstyrelsen Skåne tolkar paragrafen innefattar den också möjligheten för kommunen att ta ställning mot att skydda utsatt bebyggelse vilket ger ökade incitament att upphäva detaljplaner vars genomförandetid gått ut i områden där marken inte är lämplig för bebyggelse. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att kommuner i översiktsplanen också ges möjlighet att redovisa områden med befintlig bebyggelse som inte är lämpliga att skydda i de fall åtgärder för att skydda innebär orimliga kostnader eller att åtgärder skadar samhällsintressen och enskilda intressen.

Förslag på ändring 9 kap 30 § PBL

Länsstyrelsen Skåne tillstyrker förslaget med följande kommentar. Länsstyrelsen ser positivt på en möjlighet för kommunen att hindra tillkommande bebyggelse på mark som omfattas av äldre detaljplaner, vars lämplighet för bebyggelse inte har prövats med hänsyn till risken för skador på grund av översvämning, ras, skred eller erosion. Det är dock oklart vad som enligt den föreslagna bestämmelsen ska räknas som en uppenbar risk vilket kan leda till tillämpningssvårigheter samt skönsmässiga och oförutsägbara bedömningar vid bygglovsprövningen. Det bör därför enligt länsstyrelsens mening förtydligas vilka förhållanden som ska anses utgöra en uppenbar risk och hur nära förestående i tid denna uppenbara risk ska vara för att den ska kunna läggas till grund för ett avslag på en bygglovsansökan. Ett alternativ till den föreslagna ändringen skulle kunna vara att det i 9 kap 30 § p 4 PBL hänvisas även till 2 kap 5 § p 5, det vill säga att åtgärden ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion.

Förslag på ändring 9 kap 12 § PBL

Länsstyrelsen Skåne tillstyrker förslaget och ser mycket positivt på att möjligheten att kräva marklov vid förändring av markytans utformning införs. Detta hjälper till exempel till att säkerställa att grönytor kan bibehålla sin tänkta funktion för fördröjning vilket gör dagvattenflöden till de allmänna dagvattensystemen mer förutsägbar.

Förslag på ändring i 21 a § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster

Länsstyrelsen Skåne ställer sig negativ till förslaget med följande kommentar. Länsstyrelsen Skåne anser att det är otydligt vad som kan anses vara en väsentlig fördel. För kommunen (VA-huvudmannen) innebär det nästan alltid en väsentlig fördel att ta hand om eller fördröja vattnet på kvartersmark innan det når deras system. Det måste då även gå att befästa detta i detaljplanen med till exempel planbestämmelser. Länsstyrelsen anser att det måste tydliggöras när och hur mängden dagvatten från en fastighet till det allmänna dagvattennätet kan och får begränsas. Länsstyrelsen Skåne vill också påpeka att det redan idag går att ge fastighetsägare incitament att ta hand om dagvatten på sin egen mark genom att till exempel använda en differentierad VA-taxa.

Förslag på kompletteringar

Inom ramen för utredningens snäva avgränsning saknar Länsstyrelsen Skåne en analys av bestämmelserna som reglerar skyddsåtgärder samt kopplingar till hushållningsbestämmelserna i miljöbalken. Dessa analyser kunde med fördel ha genomförts inom uppdraget.

4 kap 14 § PBL

Denna bestämmelse som är den enda i PBL som kan tvinga fram klimatanpassningsåtgärder är inte ändamålsenlig enligt Länsstyrelsen Skånes uppfattning. Bestämmelsen är i sin nuvarande utformning inte särskilt tillämpbar och riskerar att skapa ytterligare problemområden samtidigt som den inte hjälper till att anpassa befintlig bebyggelse i ett förändrat klimat. Det finns flera delar i bestämmelsen som innebär problem eller hinder. För att kunna tillämpas som villkor för lov eller startbesked krävs att åtgärden innebär en väsentlig ändring av markens användning. Detta sker främst när ny mark tas i anspråk. Bestämmelsen riskerar därför att underlätta klimatanpassningsåtgärder när ny mark tas i anspråk i olämpliga lägen. Detta kan t. ex innebära att marken höjs i ett låglänt läge i ett område när en ny detaljplan tas fram. När detta sker i t. ex kustnära lägen riskerar omgivande bebyggelse att få större problem med t. ex översvämning och exploatering i dessa fall innebär också ofta att marken inte nyttjas för det som den är bäst lämpad för.

Bestämmelsen är dessutom svår att tillämpa för att reglera befintlig bebyggelse. Kravet på att det ska röra sig om en väsentlig ändring av markens användning skapar svårigheter att använda bestämmelsen när nya detaljplaner tas fram inom befintliga områden. Vidare är bestämmelsen begränsad till tomtmark. Innehållet i det som går att reglera är också mycket begränsat i den befintliga bebyggda miljön. För att

säkerställa att hela bostadsområden och verksamheter anpassas till ett förändrat klimat krävs i regel tillstånd för vattenverksamhet och andra prövningar enligt miljöbalken. Sådana frågor behöver beaktas i översiktsplanering i ett större sammanhang, vilket också underlättar tillståndprocessen. 4 kap 14 § PBL innebär ingen hjälp i dessa frågor. Sammantaget anser länsstyrelsen att bestämmelsen bör förändras och att det tillkommer en reglering av ”stoppområden”.

Förslag på ”stoppområden” inom 4 kap MB

Länsstyrelsen Skåne anser att det är olämpligt att tillåta ny bebyggelse när ny mark tas i anspråk i riskområden för översvämning och erosion då samhället därigenom riskerar att skapa nya problemområden på låglänt mark. Dessa områden är en viktig resurs för att kunna anpassa samhället till ett förändrat klimat och bidrar redan idag med ekosystemtjänster. När sådan mark tas i anspråk försämras förutsättningarna att genomföra kostnadseffektiva naturanpassade klimatanpassningsåtgärder. Möjligheten att stoppa sådan bebyggelse har begränsats genom att 4 kap 14 § PBL infördes 2011. Kartor skulle kunna tas fram för sådana ”stoppområden”. Områdena skulle kunna regleras genom att en ny paragraf läggs till i 4 kap MB med koppling till PBL i enlighet vad som gäller för riksintressena i detta kapitel i MB. Med en sådan reglering erhålls tydliga statliga ställningstaganden som är förutsägbara för kommuner och exploatörer.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektör Ola Melin med klimatsamordnare Henrik Djerv som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Kajsa Palo, vattenstrateg Pär Persson och länsassessor Cecilia Aunér deltagit.

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför ingen namnunderskrift.

Ola Melin

Henrik Djerv